

Матеріали (заявка учасника, текст публікації, рецензія наукового керівника) надсилаються до 01 жовтня 2022 року у ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (відділ STEM-освіти) за адресою: 03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36 з обов'язковою позначкою «Публікація» та на електронну адресу: stem@imzo.gov.ua. Результати заходу презентуються щорічно у березні-квітні під час Всеукраїнської науково-практичної конференції «STEM - світ інноваційних можливостей» у рамках міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти». Переможці заходу нагороджуються Почесними грамотами, подяками ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», кращі роботи публікуються у науково-педагогічних журналах.

Педагогічні працівники можуть використовувати електронну версію анотованого каталогу «STEM-освіта: проблеми та перспективи», який уміщує перелік науково-практичних публікацій, що висвітлюють результати теоретичних й експериментальних досліджень з питань STEM-освіти (<https://imzo.gov.ua/stem-osvita/anotovanyi-kataloh/>), глосарій термінів STEM (<https://imzo.gov.ua/stem-osvita/glosariy/>). Інформацію з питань STEM-освіти педагогічні працівники можуть отримувати з офіційних сайтів Міністерства освіти і науки України, Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» та зі сторінок соціальних мереж, наприклад, приєднавшись до групи на сторінці Facebook – Відділ STEM-освіти ІМЗО (<https://www.facebook.com/groups/805895179541236/>).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти), затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 960-р [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80#Text>
2. Патрикеева О. О., Лозова О. В., Горбенко С. Л., Василяшко І.П.. STEM-освіта у 2021/2022 навчальному році. Актуальні питання та методичні аспекти розвитку. Методист. – К.: Шкільний світ. 2021. №11 (119-120). С. 4-17.

Максименко Оксана, Глушко Оксана
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ

УЧНІ-МІГРАНТИ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ ТЕРМІНІВ

Ключові слова: освіта, мігранти, учні, міжнародний.

Починаючи з 2014 року від початку агресії росії Україна була змушена терміново розпочати розв'язувати питання внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованих територій, спираючись на міжнародний та одночасно власний напрацьований досвід.

Різне та неабияке загострення життєвої небезпеки для цивільних, які знаходилися в кордонах держави, через розв'язання повномасштабної війни росією проти України 24 лютого 2022 року змусило значну кількість громадян, а саме жінок з дітьми, покинути власні домівки, переїхати для подальшого чи тимчасового мешкання в інші області, виїхати за межі країни.

Організація життя у нових надскладних умовах перебування певних вікових груп в Україні та за її межами висунула ряд важливих проблем. Одними з першочергових є вирішення питання продовження навчання і забезпечення освітньої діяльності, здобуття подальшої освіти дітьми шкільного віку. Якщо проблема освіти внутрішньо переміщених осіб у межах країни знаходить своє розв'язання на основі діючої та напрацьованої законодавчої бази, то питання освіти наших громадян в умовах міграційних реалій вирішується у рамках довгостроково-випробуваної та реалізованої політики Європейського Союзу (ЄС), а також кожної окремої країни-члена.

Відповідно до причин та особливостей переміщення осіб у межах та за межами країни у міжнародному полі (United Nations High Commissioner for Refugees / UNHCR, the UN Refugee Agency) розрізняють біженців (refugees), мігрантів (migrants), шукачів притулку (asylumseekers) та внутрішньо переміщених осіб (internally displaced people) [2, с. 10].

Визначення цивільного статусу осіб шкільного віку – учнів, які змінюють місце навчання чи здобуття освіти, відбувається відповідно до причин та обставин, які змушують до міграції за кордон. У освітній галузі ЄС мігранти шкільного віку розподіляються та розглядаються у контексті освітніх термінів за переліком цивільних характеристик, а саме [1, с. 167-170]:

- шукачі притулку (asylum seekers): особи, які подали заяву про міжнародний захист або діти заявника, які були включені до заяви.

- діти та молодь з мігрантів (children and young people from migrant backgrounds): новоприбулі / першого покоління, другого покоління або діти та молодь-мігранти, які повертаються. Їхні причини для міграції (наприклад, економічна чи політична) можуть відрізнятися, як і їхній правовий статус – вони можуть бути громадянами, резидентами, шукачами притулку, біженцями, неповнолітніми без супроводу або нелегальними мігрантами. Тривалість їхнього перебування у приймаючій країні може бути короткостроковою або довгостроковою, і вони можуть мати або не мати права на участь у системі формальної освіти країни перебування.

- учні-мігранти першого покоління (first generation migrant students): діти та молодь, народжені за межами країни перебування (їхня країна проживання) батьками, які також народилися за межами країни перебування, які беруть участь у системі формальної освіти країни перебування.

- учні-мігранти (або учні з мігрантів) (migrant students or students from migrant backgrounds): діти та молодь з мігрантів, які беруть участь у системі формальної освіти країни перебування.

- новоприбулі учні-мігранти (newly arrived migrant students): діти та молоді люди-мігранти у першому поколінні які, вступивши у систему формальної освіти країни перебування, можуть претендувати на додаткові підтримуючі заходи щодо сприяння їхньої інтеграції в школи (наприклад, підготовчі класи, додаткові заняття з мови навчання у школі тощо). Часові рамки для розгляду цих дітей та молодих людей як «нових прибулих учнів-мігрантів», а також додаткові заходи підтримки, які надаються їм країнами, відрізняють у країнах ЄС.

- учні-мігранти, які повертаються (returning migrant students): діти та молодь, які повертаються до країни свого громадянства після того, як вони були міжнародними мігрантами в іншій країні та брали участь у офіційній освіті системи своєї країни громадянства.

Беручи до уваги особливості реалізації освітнього процесу для учнів-мігрантів у ЄС, перелік означувальних термінів розширюється за рахунок сутнісних складових, серед яких мова, культура, навчання та психосоціальна підготовка, а саме [1, с. 167-170]:

- мова домівки (home language): мова, якою переважно розмовляють вдома учні-мігранти. Вона відрізняється від мови навчання, яка використовується у шкільному контексті. У більшості випадків рідною мовою є також мова учнів – перша мова або рідна мова (first language or mother tongue).

- міжкультурний посередник (intercultural mediator): особа, яка підтримує інтеграцію учнів-мігрантів у школу. Вони можуть також відповідати за усне тлумачення та переклад, наприклад, на батьківських зборах та / або допомагати розвивати зв'язки між учнями, родиною, школою та / або місцевою громадою в цілому.

- підготовчі заняття (preparatory classes): це окремі заняття або уроки для новоприбулих учнів-мігрантів, де вони посилено вивчають мову і, у певних випадках, адаптований навчальний план з інших предметів з метою підготувати їх до швидкого переходу до основних класів. Учні можуть відвідувати підготовчі заняття лише з окремих предметів (за участі у звичайних заняттях протягом навчального дня) або протягом усього навчального дня, зазвичай протягом обмеженого періоду до повної інтеграції у основні класи з іншими учнями. Залежно від країни, заняття можуть бути «вступні», «перехідні» або «прийомні».

- психосоціальна підтримка (psycho-social support): різноманітні послуги, що надаються у школах або пов'язані зі школами, які спрямовані на підтримку учнів-мігрантів (та їхніх сімей) у подоланні труднощів. Вона може стосуватися їх здоров'я, емоційних / психічних / фізичних, соціальних чи інших потреб, і мати на меті розвинути стійкість у дітей. Така підтримка може надаватися на етапі прийому та / або протягом навчання дитини у школі.

Так, вищезначені терміни визначають напрями освіти учнів-мігрантів, які є особливо пріоритетними у період адаптації до нових умов життя і навчання через мову, культуру, навчання та психосоціальну підтримку.

Що стосується реалізації цілісної освітньої політики, то вона ґрунтується на сучасних засадах та Міжнародній стандартній класифікації освіти і застосовується для надання освіти учням-мігрантам без відмінностей від учнів, які є громадянами країни ЄС.

Таким чином, у контексті європейських освітніх термінів учні-мігранти визначаються з позиції їх цивільного статусу з урахуванням країн походження і перебування, покоління, причин перебування та участі у формальній системі освіти країни перебування, а також формат перебування (тимчасово, постійно, новоприбулі). Разом з тим вони чітко окреслюють шляхи підтримки та напрями реалізації міграційної політики щодо учнів-мігрантів та їх родин у країні перебування на теренах ЄС, яка покликана інтегрувати учнів, уможливаючи їх входження у новий простір формальної системи освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. European Commission/EACEA/Eurydice, 2019. Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe: National Policies and Measures. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. URL:

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/sites/default/files/integrating_students_from_migrant_backgrounds_into_schools_in_europe_national_policies_and_measures.pdf (дата звернення 10.05.22)

2. UNHCR Teaching About Refugees 2021 - Guide for Teachers. URL: <https://www.unhcr.org/618bc1d64> (дата звернення 10.05.22)

Максименко Оксана, Микал Тамара

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
м. Київ

ІНШОМОВНО-СПРЯМОВАНІ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З МІЖНАРОДНИХ БІЗНЕС ЗАВ'ЯЗКІВ У ВИЩІЙ ОСВІТІ ДАНІЇ (НА ПРИКЛАДІ БІЗНЕС ШКОЛИ КОПЕНГАГЕНА)

Ключові слова: іноземна мова, культура, вища освіта, бакалавр.

Глобалізованість сучасного економічного середовища невинно зростає, спонукаючи переосмислювати зміст та запроваджувати відповідні новації у підготовці майбутніх спеціалістів галузі економіки у гуманітарній сфері, а саме у питаннях мов та культур.

Бізнес школа Копенгагена (Данія) є провідним світовим та європейським університетом, що концентрує зусилля на розвитку міцних зав'язків сучасних наукових досліджень та бізнес спільноти. Останнє дозволяє створити академічне середовище та вибудувати навчання і викладання в умовах особливої наукової спільноти викладачів і студентів, міжнародна частка яких в університеті в середньому становить 25% [3].

Галузеві економічні програми підготовки бакалаврів з міжнародних бізнес зав'язків поділяються за актуальними напрямками та передбачають англійську мовою викладання. Відмінними у цьому переліку є програми з Міжнародних бізнес відносин зі спеціалізацією з бізнесу, мов та культури, за якими готують до здобуття ступенів: 1) Бакалавра наук з бізнесу, азійської мови та культури – Міжнародний бізнес в Азії; 2) Бакалавра наук з бізнесу, мови та культури. Ці програми зорієнтовані на мови азійського та європейського регіонів, що обумовлено кардинально-відмінними особливостями культур і мов провідних економічних центрів світу, для роботи в умовах яких / з якими готують спеціалістів.

Спільними рисами цих програм є підходи до їх укладання (міжкультурний, міжнародний, іншомовний, міждисциплінарний, інтегрований) і формат реалізації з урахуванням сучасної практики вищої освіти країн Європейського Союзу [2].

Відмінність цих програм полягає у змісті, який поділяється на складові з відведеними для кожної відсотковими частками навантаження. Для порівняння переліку складових іншомовно-спрямованих програм та їх навантаження наведено зміст програми підготовки бакалавра з міжнародного бізнесу (таблиця 1) [1].